یادداشت سردبیر

فصلنامه علمی تخصصی راهبردهای حسابداری
دوره دوم، شماره دهم، بهار سال ۱۴۰۵

بسم الله الرحمن الرحیم

اللّهُمَّ ارزُقنا توفیقَ الطّاعةِ وحسنَ العُبادةِ،

واغفِر لنا الذُّنوبَ والخطایا،

واهدِنا سواءَ السَّبیلِ،

واجعَل عَملَنا خالصًا لوجهِکَ الکریم،

ووفِّقنا لما فیه رِضاکَ والفوزُ بجنّتِکَ.

alrabiei@ut.ac.ir

یادداشت سردبیر

بسم الله الرحمن الرحیم. الحمدلله رب العالمین و الصلوه و السلام علی سیدنا محمد و آله الطاهرین.

در سپهر پویای اقتصاد نوین، اعداد و داده‌ها نه صرفا ارقام روی کاغذ، که زبان گویای واقعیت‌های اجتماعی و ابزارهای سنجش عدالت اقتصادی‌اند. بهار ۱۴۰۵، موسم نوزایی طبیعت و زمان بازخوانی استراتژی‌های بنیادین در دانش حسابداری و امور مالی است. دانشی که در گذر ایام، از حصار تنگ دفاتر سنتی رهایی یافته و به عمق تصمیمات کلان ملی، مهندسی فرایندهای صنعتی و طراحی الگوهای عادلانه حکمرانی اقتصادی رسوخ کرده است. شماره دهم فصلنامه راهبردهای حسابداری، با این رویکرد تحول‌محور تدوین شده است تا تلاقی سنت‌های مالی و نوآوری‌های دیجیتال را در دو حوزه‌ی حیاتی و راهبردی به نظاره بنشیند.

عصر حاضر، دوران گذار پارادایم‌هاست. جایی که حسابداری کلاسیک جای خود را به حسابداری شناختی و تحلیل پیش‌دستانه داده است. در این شماره، ما با واکاوی نقش هوش مصنوعی در صنعت بیمه، بر این باوریم که دگردیسی ساختاری، نه یک انتخاب سلیقه‌ای، که ضرورتی گریزناپذیر برای بقا و رقابت در اکوسیستم اقتصادی امروز است. ادغام الگوریتم‌های هوشمند در لایه‌های زیرساختی و عملیاتی، دریچه‌ای نو به سوی مدیریت ریسک و پیش‌بینی وقایع گشوده است. مدل مفهومی پنج‌لایه‌ای که در مقاله‌ی نخست این شماره بدان پرداخته شده، تلاش می‌کند تا از یک سو بر اهمیت زیرساخت‌های داده‌محور تاکید ورزد و از سوی دیگر، چالش بزرگ تبیین‌پذیری سیستم‌های هوشمند را در صنعت بیمه واکاوی کند. باور ما این است که حسابداری مدرن در صنعت بیمه باید بتواند نه تنها نتایج، بلکه علل وقوع رویدادهای مالی را با شفافیت تام برای نهادهای ناظر و بیمه‌گذاران تشریح نماید. این حرکت، گذار از یک مدل انفعالی به یک اکوسیستم هوشمند و راهبردی است که می‌تواند پایداری مالی را تضمین کند.

در سوی دیگر این کارزار فکری و در مقاله‌ی دوم این شماره، ما به بازنگری در یکی از دیرپاترین و در عین حال مناقشه‌برانگیزترین موضوعات حقوق مالیاتی، یعنی مالیات بر ارث پرداخته‌ایم. مالیات بر ارث، فراتر از یک ابزار درآمدی برای خزانه‌داری کل، اهرمی برای بازتوزیع عادلانه ثروت، تعدیل شکاف‌های طبقاتی میان‌نسلی و مهار انباشت دارایی‌های نامولد است. با این حال، تحلیل‌های این شماره نشان می‌دهد که تحقق این عدالت، در گروی گذار از دیوان‌سالاری فرساینده و ناکارآمد و بهره‌گیری از فناوری‌های نوظهور در ارزیابی اموال و یکپارچه‌سازی پایگاه‌های داده است. پژوهش حاضر، ضمن آسیب‌شناسی دقیق چالش‌های اجرایی پس از اصلاحات قانون مالیات‌های مستقیم در سال ۱۳۹۴، نشان می‌دهد که چرا رویکردهای سنتی رسیدگی مالیاتی در مواجهه با پیچیدگی‌های دارایی‌های مدرن و حقوقِ مالی نوین، کارایی خود را از دست داده‌اند. پیشنهادهای راهبردی ارائه‌شده در این مقاله، از ایجاد سامانه ملی یکپارچه استعلام ماترک تا به‌کارگیری هوش مصنوعی در ارزش‌گذاری پویا، نقشه راهی است برای همسوسازی مقررات قانونی با واقعیت‌های اقتصادی قرن حاضر. ما بر این باوریم که مالیات بر ارث، نه یک هزینه برای وراث، بلکه مالیاتی بر انتقال قدرت اقتصادی است که باید با دقت وهوشمندی

تمام تنظیم گردد تا چرخه‌ی تولید و بنگاه‌های مولد اقتصادی، قربانی فرایندهای اداری ناقص نشوند.

این شماره، تلاشی است برای ترسیم مسیر آینده؛ مسیری که در آن دانش حسابداری با درک عمیق از فناوری و تعهد راسخ به عدالت اجتماعی، مرزهای پیشین را درنوردد. پیوند میان هوش مصنوعی در بیمه و عدالت مالیاتی در ارث، شاید در نگاه نخست ناهمگون به نظر رسد، اما در یک چارچوب کلی، هر دو از یک نیاز واحد نشأت می‌گیرند: نیاز به شفافیت، کارایی و مسئولیت‌پذیری داده‌محور. هر دو حوزه نیازمند زیرساخت‌هایی هستند که بتواند اطلاعات پراکنده را به دانش عملیاتی تبدیل کند و از اتلاف منابع ملی جلوگیری نماید. حسابدار فردا، نه یک بایگان ارقام، بلکه یک معمار سیستم‌های اطلاعاتی است که باید بتواند میان پیچیدگی فنی و سادگی عدالت اجتماعی، پلی استوار برقرار سازد.

از تمامی پژوهشگران، صاحب‌نظران و استادان ارجمند دعوت می‌کنم تا با تامل در مقالات این شماره، ما را در مسیر پرفراز و نشیب توسعه‌ی علمی و ترویج رویکردهای نوین راهبردی یاری رسانند. نقدها و پیشنهادهای شما، چراغی خواهد بود که راه ما را در شماره‌های آتی روشن‌تر خواهد ساخت. دانشگاه‌ها و مراکزِ پژوهشی، در این برهه حساس تاریخی، وظیفه دارند تا شکاف میان نظریه و عمل را پر کرده و راهکارهایی مبتنی بر بومی‌سازی فناوری‌های جهانی با اقتضائات ساختاری اقتصاد ایران ارائه دهند.

امید است که در این بهار علم، بذر ایده‌هایی که در این صفحات کاشته شده است، در سال‌های پیش رو به بار نشیند و اثری ماندگار در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی کشور بر جای بگذارد. این فصلنامه همچنان به رسالت خود در ایجاد تریبونی برای تبادل آزاد اندیشه‌های تخصصی و ارتقای استانداردهای حرفه‌ای در حوزه حسابداری و مالی پایبند است و دست یاری تمامی نواندیشان این عرصه را به گرمی می‌فشارد. باشد که این تلاش‌ها، گامی هرچند کوچک اما استوار در جهت اعتلای نظام مالی و اقتصادی کشور عزیزمان باشد و بتواند به بهبود شاخص‌های عدالت اقتصادی و شفافیت مالی منجر گردد.

حیدر ربیعی

سردبیر مجله راهبردهای حسابداری

فصلنامه علمی تخصصی